

Diskuse – Boloňský proces

BOLOŇSKÝ PROCES – PROSPĚL, NEBO UŠKODIL ČESKÝM VYSOKÝM ŠKOLÁM? STRUKTUROVANÉ STUDIUM PO DESETI LETECH

Boloňský proces je tu s námi již deset let. To však neznamená, že by byly jeho cíle plně realizovány, ba dokonce ani to, že by nad nimi existovala shoda. Původní ideje, jak vstupovaly do aktuální politické i celospolečenské situace, nabývaly různých, často kontroverzních podob. Nejviditelnějším a současně nejdiskutovanějším pilířem Boloňského procesu se ukázal být přechod na strukturované studium. Měli bychom se tedy dnes ptát, **co přinesl Boloňský proces českým vysokým školám, a především: co přineslo zavádění bakalářských programů v kontextu českých vysokoškolských reforem posledních deseti let.**

Vlajková loď Boloňského procesu, přechod na strukturované studium, se setkala v různých zemích s velmi rozdílnými

reakcemi. Česká situace je zde v porovnání s jinými zeměmi poměrně specifická, protože rozdělení dlouhých magisterských programů bylo povinně zavedeno pro naprostou většinu oborů již poměrně záhy. Z toho důvodu se přechod na strukturované studium stal na jedné straně až nekriticky přijímanou součástí internacionalizace českého vysokého školství, ale na druhé straně se nerozvinula hlubší akademická diskuse o jeho problémech, přínosech, a především důsledcích. V této souvislosti je potřebné si dnes – deset let po rozběhnutí těchto zásadních změn – položit obecnější otázky o tom, **jak se naše vysoké školství změnilo, jaké zamýšlené i nezamýšlené dopady strukturované studium přineslo a jaké celospolečenské souvislosti za těmito změnami stojí.**

BOLOŇSKÁ REFORMA PO DESETI LETECH

Jan Sokol

Když jsem v roce 1998 dostal na stůl Pařížskou deklaraci a první návrh té Boloňské, měl jsem z nich velkou radost. Mířily totiž přesně tím směrem, který jsme si jen tak „platonicky“ rozmysleli už za minulého režimu a který pak kolega Pinc od roku 1993 realizoval na IZV UK. Inspirace byla ovšem americká: „Liberal education“ a konkrétněji harvardská College – i když jsme věděli, že podobně to chodilo i na naší univerzitě až do josefinské a vlastně až do Thunovy reformy. Na to, co jsme už pět let dělali, seděla Boloňa úplně dokonale, a k tomu byla tak volná a široká, že se nám zdálo, že se v ní musí najít skoro každý.

První věc, která se každému pod „boloňskou reformou“ vybaví, je dělené studium. Než se pokusím vyložit, jaký by mohlo mít smysl, začnu tím, jak jsme na ně přišli my. „Liberální“

bakalářské studium jsme si ovšem nevybrali jen proto, že to tak dělají v Americe, a i dnes jsem přesvědčen, že je to přiměřená odpověď na radikální proměny společnosti, které i k nám nenápadně dorazily. Zmíním se aspoň o té nejdůležitější. I do české společnosti pozvolna proniklo a proniká „posouvání dospělosti“, antropolog by možná řekl neotenie. Rychle přibývá mladých lidí, kteří po maturitě ještě nevědí, co si se sebou počít, kam by se chtěli vydat – a přitom určitě chtějí na vysokou školu.

To je něco úplně jiného než situace, na niž kdysi odpovídal slavný Humboldtův model, výborně vymyšlený pro jedno procento mimořádně nadané a motivované populace, které stačilo dát příležitost k setkávání s vynikajícími učiteli. Ale také něco úplně jiného než „umístěnkový“ model josefinské a komuni-